

ПРИКАЗ

24.12.2024

Казан шәһәре

№

БОЕРЫК

715-П

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Николай Ершов урамы, 25 нче йорт адресы буенча эзләп табылган «1941-1945 елларда яралардан үлгән совет сугышчыларын Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә жирләү. Арча зираты» мәдәни мирас объектын, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын жирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты сыйфатында, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкаръләре) бердәм дәүләт реестрына кертү, мәдәни мирас объектының сак предметын билгеләү, чикләрен раслау турында

2002 нче елның 25 нче июнендә гамәлгә кертгән 73-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкаръләр) турында»гы Федераль законы, 2005 нче елның 1 нче апрелендә гамәлгә кертгән 60-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында»гы Татарстан Республикасы Законы, дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының 2024 елның 15 нче ноябренә караган уңай бәяләмәсенә нигезләнеп боерам:

1. Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Николай Ершов урамы, 25 нче йорт адресы буенча эзләп табылган «1941-1945 елларда яралардан үлгән совет сугышчыларын Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә жирләү. Арча зираты» мәдәни мирас объектын, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә яралардан һәм

авырулардан үлгән совет сугышчыларын жирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар (объект төре - һәйкәл) төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты сыйфатында, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) бердәм дәүләт реестрына кертергә.

2. Әлеге боерыкка караган 1 нче кушымта нигезендә, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренң эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын жирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты территориясе чикләрен расларга.

3. Әлеге боерыкка караган 2 нче кушымта нигезендә, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренң эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын жирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объектынның сак предметын расларга.

4. Мәдәни мирас объектларын һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеген исәпкә алу бүлегенә, күрсәтелгән мәдәни мирас объекты территориясе чикләре турында белешмәләренә, күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына һәм Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренң) бердәм дәүләт реестрына кертүне тәэмин итәргә.

5. Боерыкның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

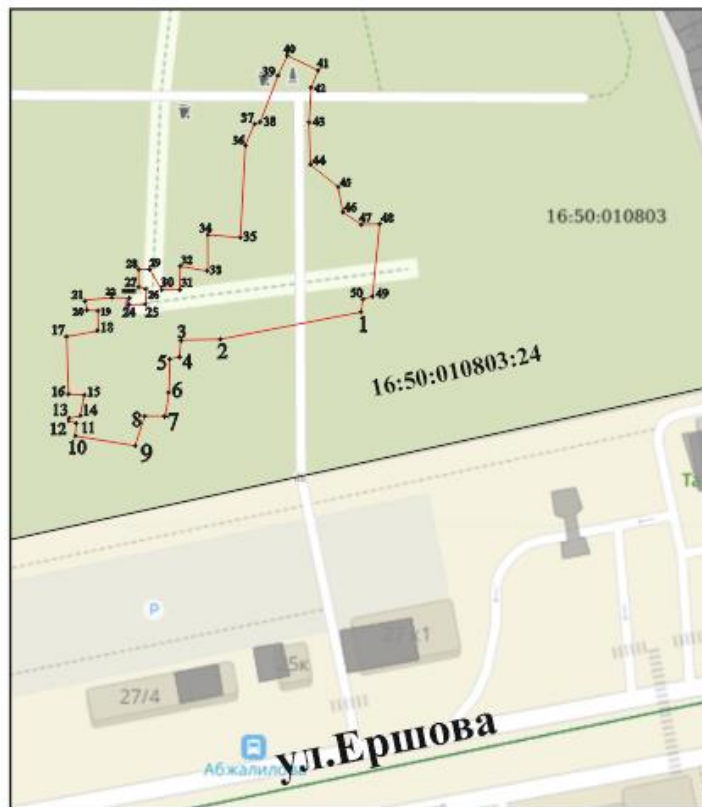
Рәис

И.Н. Гуцин

Татарстан Республикасы
Мәдәни мирас
объектларын саклау
комитетының 2024 елның
24 нче декабрдәге 715-П
номерлы боерыгына
караган 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан
«Казан шәһәренең эвакуогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет
сугышчыларын җирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле
мәдәни мирас объекты
территориясе чикләре

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан
«Казан шәһәренең эвакуогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет
сугышчыларын җирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле
мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

Масштабы 1:1000

Шартлы билгеләр:

1 •	- мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең характерлы ноктасы
—	- мәдәни мирас объекты территориясе чиге
16:50:010803:24	- җир кишәрлегенең кадастр номеры

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын җирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең текст тасвирламасы

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын җирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты территориясе чикләре түбәндәге урыннардан уза:

Чикнең узу урыны		Чикнең узу урынының тасвирламасы
ноктадан	ноктадан	
1	3	1 нче ноктадан көньяк-көнбатыш юнәлештә, Ершов урамына параллель рәвештә, 3 нче ноктага кадәр;
3	9	3 нче ноктадан Көнъяк юнәлештә Ершов урамы ягына таба 9 нчы ноктага кадәр;
9	10	9 нчы ноктадан көнбатыш юнәлештә, Ершов урамына параллель рәвештә, 10 нчы ноктага кадәр;
10	21	10 нчы ноктадан төньяк-көнбатыш юнәлештә 21 нче ноктага кадәр;
21	35	21 нче ноктадан төньяк-көнчыгыш юнәлештә 35 нче ноктага кадәр;
35	40	35 нче ноктадан төньяк юнәлештә 40 нчы ноктага кадәр;
40	41	40 нчы ноктадан төньяк-көнчыгыш юнәлештә 41 нче ноктага кадәр;
41	50	41 нче ноктадан Көнъяк юнәлештә Ершов урамына таба 50 нче ноктага кадәр
50	1	50 нче ноктадан Көнъяк юнәлештә Ершов урамына таба 1 нче ноктага кадәр.

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренең эвакогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын җирләнү урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең характерлы нокталар таблицасы

№	Җирле координаталар системасында характерлы нокталарның координаталары (ЖКС-16)	
	X	Y
1	2	3
1	476303.57	1308330.74
2	476298.66	1308305.54
3	476298.63	1308298.90
4	476295.62	1308298.57
5	476295.28	1308296.97
6	476289.57	1308296.71
7	476285.01	1308296.00
8	476285.08	1308292.34
9	476279.82	1308290.66
10	476281.54	1308280.05
11	476283.85	1308280.18
12	476284.22	1308278.87
13	476284.70	1308278.94
14	476285.15	1308280.95
15	476288.81	1308281.59
16	476288.94	1308278.84
17	476299.19	1308278.51
18	476300.25	1308284.12
19	476303.78	1308284.03
20	476303.87	1308282.13
21	476305.63	1308281.78
22	476306.08	1308286.72
23	476306.03	1308289.66
24	476304.84	1308289.53
25	476304.91	1308292.54
26	476307.67	1308292.71
27	476308.00	1308291.30
28	476311.15	1308291.25
29	476311.03	1308293.24
30	476307.51	1308295.38
31	476307.50	1308298.57
32	476311.67	1308298.67
33	476310.83	1308303.57
34	476317.26	1308303.57
35	476316.83	1308309.37

1	2	3
36	476333.03	1308310.29
37	476336.94	1308311.88
38	476337.25	1308312.86
39	476346.07	1308316.23
40	476349.13	1308317.66
41	476346.46	1308323.26
42	476343.48	1308321.95
43	476336.98	1308321.56
44	476329.80	1308321.76
45	476325.81	1308326.65
46	476321.26	1308327.58
47	476319.11	1308330.92
48	476319.20	1308334.09
49	476306.33	1308332.76
50	476305.88	1308331.19
1	476303.57	1308330.74

Татарстан Республикасы
Мәдәни мирас
объектларын саклау
комитетының 2024 елның
24 нче декабрдәгә 715-П
номерлы боерыгына
караган 2 нче кушымта

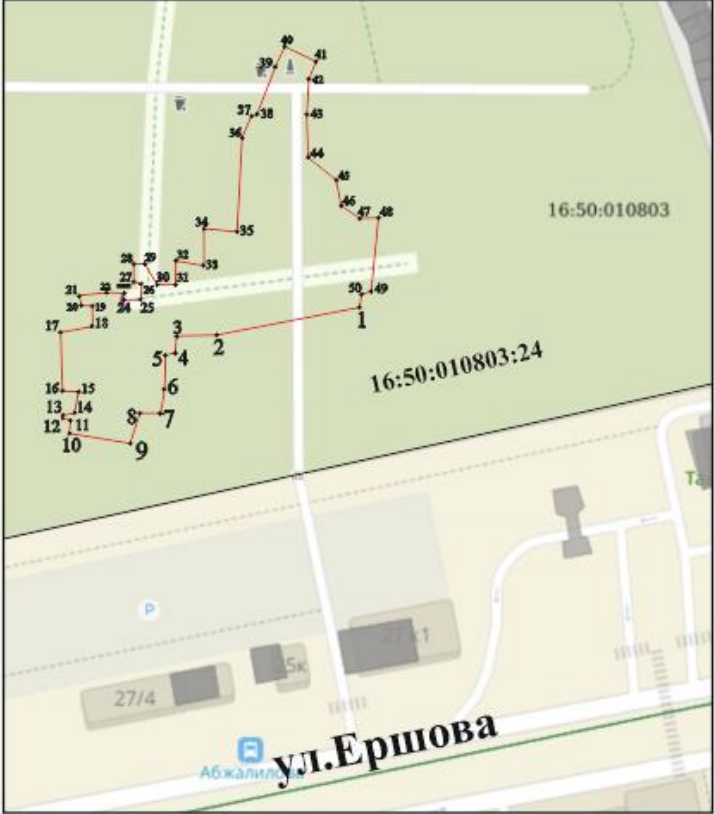

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан
«Казан шәһәренә эвакуацияләнгән яралардан һәм авырулардан үлгән совет
сугышчыларын жирләнгән урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле
мәдәни мирас объектларының

сак предметы*

1. Совет сугышчыларының жирләнгән урыны-Арча зираты территориясендә.
2. Совет сугышчыларын күмү комплексының күләм-киңлек композициясе һәм габаритлары ике һәйкәл рәвешендә – постаментта солдат скульптурасы, 419 кабер тумбасы һәм 10 стела.
3. Архитектура һәм конструктив характеристикалар:
  - тумбалар: аерым барельефлы мәрмәр валчык һәм гранит плитәләр;
  - постаменттагы солдат скульптуралары.Солдатның беренче композициясе:
  - турыпочмаклы постаментта кулына матәм веногы тоткан.Язма:
  - уң һәм сул якта: "1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышы көннәрендә Ватаныбызның азатлыгы һәм бәйсезлеге өчен көрәштә һәлак булган данлыклы совет сугышчыларына Мәңгелек хәтер";
  - алгы кырыенда: "Үлсәң дә син!
Ләкин кыю һәм көчле рухлылар жырында,
Син һәрвакыт тере үрнәк булачаксың,
Горурлык чакыруы белән – иректә, яктылыкка!». (М.Горький).Солдатның икенче композициясе: хәрби каберләр алдында тезләнгән килеш. Язма:
  - Алгы кырыйга «1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышы көннәрендә Ватаныбызның азатлыгы һәм бәйсезлеге өчен көрәштә һәлак булган данлыклы совет сугышчыларына мәңгелек истәлек» дигән язу уелган.

* Сак предметы комплекслы фәнни тикшеренүләр һәм реставрация эшләре нәтижеләре буенча үзгәртелгән мөмкин.

Татарстан Республикасы, Казан шәһәре, Арча зираты адресы буенча урнашкан «Казан шәһәренә эвакуогоспитальләрендә яралардан һәм авырулардан үлгән совет сугышчыларын жирләну урыннары», 1941 – 1945 еллар төбәк өчен әһәмиятле мәдәни мирас объектының сак предметы таблицасы

№	Сак предметы	Төп элементларны фотофиксацияләү/график материаллар
1.	Совет сугышчыларының жирләну урыны-Арча зираты территориясендә.	 <p>1 нче рәсем. Объектның урнашуы</p>
2.	Совет сугышчыларын күмү комплексының күләм-киңлек композициясе һәм габаритлары ике һәйкәл рәвешендә – постаментта солдат скульптурасы, 419 кабер тумбасы һәм 10 стела.	 <p>2 нче рәсем. Солдатка беренче һәйкәл</p>

3 нче рәсем. Солдатка икенче һәйкәл

4 нче рәсем. Кабер тумбаларын күмү комплексы

5 нче рәсем. Стелалар

6 нчы рәсем. Кабер тумбалары

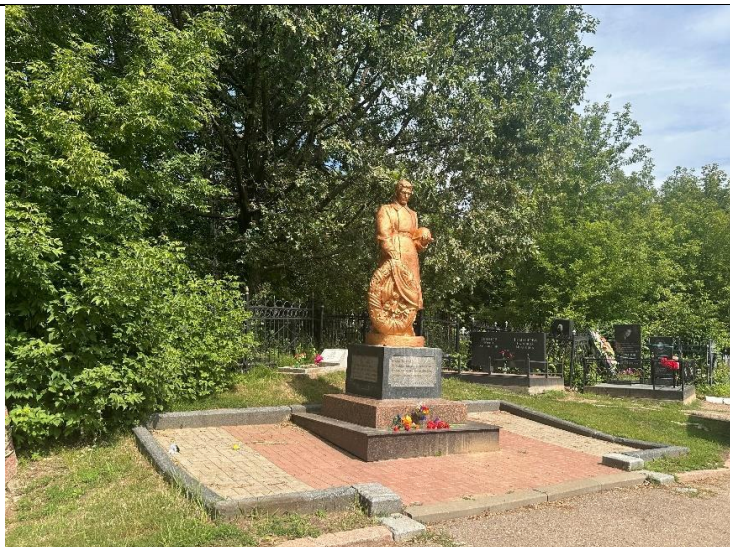
7 нче рәсем. Кабер тумбалары

3. Архитектура һәм конструктив характеристикалар:
- тумбалар: аерым барельефлы мәрмәр валчык һәм гранит плитәләр;
  - постаменттагы солдат скульптуралары. Солдатның беренче композициясе:
  - турыпочмаклы постаментта кулына матәм веногы тоткан.
- Язма:
- уң һәм сул якта: "1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышы

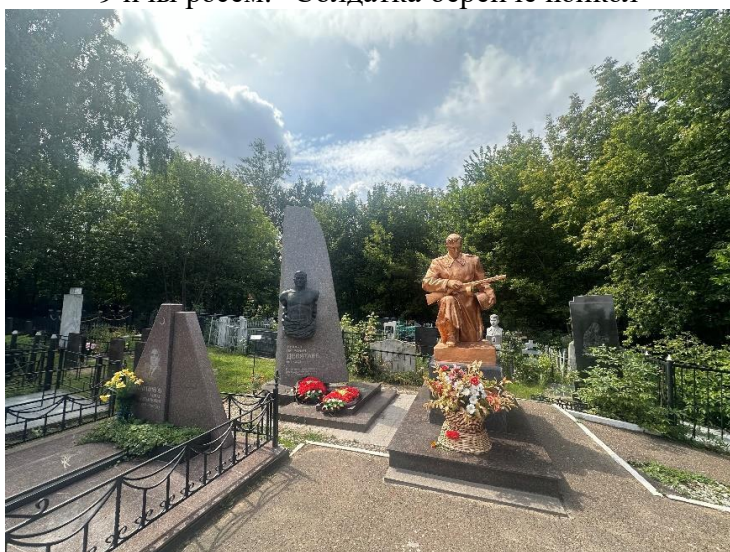

8 нче рәсем. Кабер тумбалары

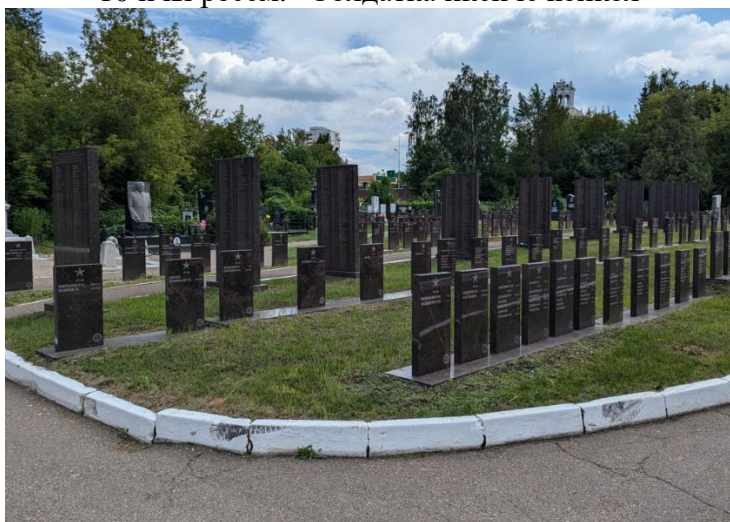
көннөрөндө
 Ватаныбызның азатлыгы
 һәм бәйсезлеге өчен
 көрөштә һәлак булган
 данлыклы совет
 сугышчыларына
 Мәңгелек хәтер";
 - алгы кырында: "Үлсәң
 дә син!
 Ләкин кыю һәм көчле
 рухлылар жырында,
 Син һәрвакыт тере үрнәк
 булачаксың,
 Горурлык чакыруы белән
 – иреккә, яктылыкка!».
 (М.Горький).
 Солдатның икенче
 композициясе: хәрби
 каберләр алдында
 тезләнгән килеш. Язма:
 Алгы кырыйга «1941-1945
 еллардагы Бөек Ватан
 сугышы көннөрөндө
 Ватаныбызның азатлыгы
 һәм бәйсезлеге өчен
 көрөштә һәлак булган
 данлыклы совет
 сугышчыларына мәңгелек
 истәлек» дигән язу уелган.

9 нчы рәсем. Солдатка беренче һәйкәл

10 нчы рәсем. Солдатка икенче һәйкәл

11 нче рәсем. Стелалар